

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל
"יין ישמח לבב אנוש"
 לפרשת נח

זאת לא גליתי לך אלא כדי שתעמוד לפני בתפילה ותבקש רחמים על הבריות. ואתה, מששמעת שאתה מציל נפשך בתיבה, לא היה אכפת לך בחורבן העולם. בנית לעצמך תיבה, והצלת עצמך, עכשיו שכבר העולם עומד בחורבנו, אתה פותח פיה להתפלל ולבקש רחמים? אותה שעה נתבונן נח שעשה שלא כהוגן, שלא התפלל למנוע את הפורענות, לפיכך נזדרז מיד להביא קרבן כפרה על עוונותיו."

נח אם כן, קיים בעיקר את מאמר הפסוק: "את האלוהים התהלך נח". בניגוד לאברהם, שלקח אחריות על דורו, בבחינת אברהם מגייר את הגברים ושרה מגיירת את הנשים, התבצר לו נח בד' אמותיו, ולא שיתף את דורו בקיום האל.

כשעמד הקב"ה להחריב את סדום, ניהל עימו אברהם מו"מ קשה, כדי לנסות להציל את עיר הרשעים, ואילו נח לעומתו לא פנה ולא ביקש מאומה.

בעוד אברהם פועל, ומנסה לשנות את הגזרה, נוקט נח בהשלמה ובאי התיצבות מול ציווי האל

אך לא רק זו בלבד אלא יותר מכך מתארת לנו התורה את מעשי נח לאחר צאתו מן התיבה:

מקור מס 3: (בראשית ט' יח-יא):

ויהיו בני נח היוצאים מן התיבה שם וחם ויפת, וחם הוא אבי כנען: שלשה אלו בני נח ומאלה נפצה כל הארץ: ויחל נח איש האדמה ויטע כרם: וישת מן היין וישכר ויתגל בתך אהלה:

אומר הרב ליכטנשטיין: מקור מס 4

על מעשה זה עולה קצפם של חז"ל, והם מותחים עליו ביקורת בכמה רבדים. רש"י מביא שהיה עליו לעסוק בנטיעות אחרות, כגון זיתים, אחרים מגנים את השתכרותו, שכן אין אנו רואים את דמותו של הצדיק כמי שמתגולל ערום ושיכור, ויש אומרים שהיה עליו להודות בטעותו ולא להפנות את האצבע המאשימה כלפי בנו הקטן.

פותחת פרשתנו בפסוק: "אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים היה בדרתו את האלהים התהלך נח"

מפרש הרמב"ן במקום מקור מס 1:

"בדורותיו" - יש מרבתינו שדרשוהו לטובה כל שכן אם היה בדור של צדיקים ויש שדורשין לגנאי לשון רש"י, והנכון בעיני לפי הפשט כי טעמו לומר שהוא לבדו הצדיק בדורות ההם אין בדורותיו צדיק ולא תמים זולתו וכן כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה (להלן ז א) שאין אחר בדור ראוי להנצל ואמר "בדורותיו" כי דורות רבים עברו מעת שהשחיתו ואין צדיק בארץ בלתו ואל יקשה עליך דבר רבותינו במתושלח כי הכתוב לא יספר רק שאין צדיק ראוי להנצל מן המבול מכל הדורות ההם"

עולה כי בניגוד לפירושו המפורסם של רש"י, עפ"י הרמב"ן נח אכן הוא איש צדיק תמים.

יש לשים לב כי גם ניתן לדייק מדברי רש"י, כיצד מתיחס הוא לשתי כתות "הדורשים"

הראשונה - "יש מרבתינו" - היא הדורשת לשבח, בעוד המילה רבותינו אינה מופיעה כלל אצל דורשי הגנאי.... ללמדך שאין לדרוש לגנאי, ואם דורשים לגנאי - אין הדורשים בכלל רבותינו....

בזוהר (נח כ"ח א מתורגם) מתוארת תגובת נח עם יציאתו מן התיבה: **מקור מס 2:**

"כיון שיצא נח מן התיבה, וראה את העולם שהוא חרב ונחרב, התחיל ממרר בבכי ואומר: ריבון כל העולמים ואדוני האדונים, אתה נקראת רחום וחנון, היה לך לרחם על בריותיך. אמר לו הקב"ה: אי לך רועה שוטה, עכשיו אתה אומר לי כך, ולא אמרת כך בשעה שאמרתי לך "כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה", "עשה לך תיבת עצי גופר", "ואני הנני מביא את המבול מים על הארץ... כל

ועולה על דרך שכל מטרתה היא הנאה. כל עולמו הפנימי, העדינות, השאיפה לטוב, לנכון ולצודק הופכים להיות חסרי משמעות, כיוון שכל מאודו ממוקד בשאלה איך להשיג עוד מנה של רגש, ולרגש אין יש רק טעם.

בברכות דנים, מהו העץ שממנו אכל אדם הראשון הגמרא ברכות (מ.) מקור מס 7 :

דתניא אילן שאכל ממנו אדם הראשון רבי מאיר אומר גפן היה שאין לך דבר שמביא יללה על האדם אלא יין שנאמר (בראשית ט, כא) וישת מן היין וישכר רבי נחמיה אומר תאנה היתה שבדבר שנתקלקלו בו נתקנו שנאמר (בראשית ג, ז) ויתפרו עלה תאנה ר"י אומר חטה היתה שאין התינוק יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן.

רבי מאיר סובר כי עץ הדעת הוא הגפן, וסימנו, שמביא יללה – קללה על האדם! ויותר מכך דורשים במדרש תנחומא פרשת שמיני : היין גורם לארבעה דברים : עבודה זרה, גילוי עריות, שפיכות דמים, ולשון הרע המדרש מצייר לנו תאור ססגוני, המדגיש לנו את התכונות השליליות של השותה מן היין :

תנחומא, פרשת נח מקור מס 8 :

אמרו רבותינו זכרונם לברכה : כשבא נח ליטע כרם, בא שטן ועמד לפניו. אמר לו : "מה אתה נוטע?" אמר לו : "כרם." אמר לו : "מה טיבו?" אמר לו : "פירותיו מתוקים בין לחים בין יבשים, ועושין מהם יין המשמח לבבות." אמר לו שטן : "בוא ונשתתף שנינו בכרם זה." אמר לו : "לחיי!"

מה עשה שטן? הביא כבש והרגו תחת הגפן, אחר כך הביא ארי והרגו ואחר כך הביא חזיר והרגו, ואחר כך הביא קוף והרגו תחת הכרם; והטיפו דמם באותו הכרם והשקוהו מדמיהן.

רמז לו : שקודם שישתה אדם מן היין, הרי הוא תם ככבש זו שאינה יודעת כלום, וכרחל לפני גוזזיה נאלמה; שתה כהוגן, הרי הוא גיבור כארי ואומר, אין כמותו בעולם; כיוון ששתה יותר מדי, נעשה כחזיר מתלכלך במי רגליים ובדבר אחר; נשתכר, נעשה כקוף עומד ומרקד ומשחק ומוציא לפני הכל נבלות הפה ואינו יודע מה יעשה.

וכל זה אירע לנח הצדיק; מה נח הצדיק שהקדוש ברוך הוא פירש שבחו כך – שאר בני אדם על אחת כמה וכמה!

במקורות אלו, ורבים אחרים רואים אנו התייחסות שלילית ביותר ליין, ולשותים, כמובן שגם פרשתנו מביאה את מעשהו של נח ורואה אותו בפן שלילי.

היין כידוע משמש ביהדות למצוות שונות : קידוש והבדלה, פסח ופורים ועוד. מוצאים אנו לגבי היין ושתיתו התייחסויות קטביות לאורך הדורות נססה בשיעור זה, להבין את משמעות היין, וכיצד יש לנהוג בשתיתו

בפסח למדנו שיש להתחיל בגנות ולסיים בשבח, אם כן מה רע ביין ?

שלמה המלך במשלי לימדנו: מקור מס 5 : (כ"ג, ל"א-ל"ד):

לא אל-תִּרְאֵנִי, כִּי יִתְאַדָּם : כִּי-יִתֵּן בְּכִיס (בְּפֹסֶ) עֵינָיו ; יִתְהַלֵּךְ, בְּמִישְׁרִים. לב אַחֲרֵיתוֹ, כְּנֶחֱשׁ יֶשֶׁךְ ; וּכְצִפְעֵנִי יִפְרֹשׁ. לג עֵינָיִךְ, יִרְאוּ זְרוֹת ; וְלִפְנֶיךָ, יִדְבַּר תְּהַפְּכוֹת. לד וְהֵייתָ, כְּשֹׁכֵב בְּלֵב-גֵם ; וְכִשְׁכֵּב, בְּרֹאשׁ חֵבֶל.

שלמה מגנה את שתיית היין - את הרדיפה אחר התענוג הממכר. בתחילה נראה כי אין בכך שום פסול, שהרי היין אינו מזיק או פוגע באיש, אך לאורך זמן מתבררת ארסיותו. היין מושך בצבעו, אך מסוכן הוא מטבעו :

בויקרא רבה (וילנא) פרשת שמיני (י"ב) מפרשים את הפסוקים במשלי, מקור מס 6 :

"יין ושכר אל תשת' - הדא הוא דכתיב (זה שאמר הכתוב) 'אל תרא יין כי יתאדם'. מהו' כי יתאדם? כי יתאוה לדם נדה ולדם זבה. 'כי יתן בכוס עינו' - בכיס כתיב, לשון נקי הוא כדכתיב 'כיס אחד יהיה לכולנו'. 'יתהלך במישרים' - סוף שאשתו אומרת לו 'כשושנה אדומה ראיתי' ואינו פורש. אמר רב אסי : אם תלמיד חכם הוא - סוף שמטמא את הטהור ומטהר את הטמא.

דבר אחר : 'אל תרא יין כי יתאדם' - ודאי מסמיק ליה (הופך את צבע פניו ונראה שיכור). 'כי יתן בכוס עינו' - הוא נותן עינו בכוס וחנוני נותן עינו בכיס. 'יתהלך במישרים' - סוף דהוא עביד ביתיה מישר' (ריק). מה הדין קדרה דנחשת עביד - קדרא דחספא עבדא, מזבין לה ושתה חמרא בטימיתיה (אומר : מה שיכולה לעשות קדרת נחושת - יכולה גם לעשות קדירת חרס, ומוכרה). ר' יצחק בר רדיפא בשם ר' אמי אמר : סוף שהוא מוכר את כלי ביתו ושותה בהן יין."

המדרש מציג שני כיוונים מרכזיים לשלילה שביין. ייתכן ששני הכיוונים אינם חולקים זה על זה אלא משלימים זה את זה.

הנוחה אחר היין - ינהה גם אחר העריות. השרוי בתענוגות - רק מעורר בתוכו רצון לעוד ריגושים,

תופסת שלא יתכן שיש ציווי להיות בלתי שפויים עד מצב של חוסר הכרה מוחלט.

לעומתם, רבים מן הראשונים הבינו את הגמרא כפשוטה - לאבד את הדעת עד מצב שהאדם לא מבחין בין "ארור המן לברוך מרדכי".

אם כן רואים אנו כי לכל הדעות חייב אדם לפחות לשתות מעט יין כדי לקיים את מצוות הפורים.

ונשאלת השאלה איך היין, שראינו רק דוגמאות מועטות מתוך התייחסויות חז"ל השליליות אליו מהווה חלק ממצוות היום?

ויותר מכך אם השתיה בפורים, ניתנת להתפרש לכמה אפשרויות, הרי שבחג הפסח, אנו כבר מוצאים מצווה על שתיה כוללת וללא מחלוקת

- המשנה בתחילת פרק ערבי פסחים אומרת: "אפילו עני שבישראל לא יאכל עד שיסב, ולא יפחתו לו מארבע כוסות של יין".

אמנם ידועה המחלוקת בין הרב נאה (86 גרם כמנין כוס) ובין שיעור חזון איש (150 גרם), אך בכל אופן זו מצוות שתיה, המחייבת שתיה בפועל של יין ע"י כולם, נשים וגברים כאחד! (בשונה מכוס של קידוש בשבת וביום טוב שבהם יוצא האדם ידי חובה בשמיעת הקידוש ואינו חייב לשתות אפילו רוב רביעית).

בפסח מוצגת כל כוס כמצווה בפני עצמה, כאשר הלכות שונות מעידות על חשיבות השתיה בפועל:

רבי יוסף קארו, בעל השו"ע (תע"ג ה"ג) מזהיר מפני שתיה יתרה, אך אין הוא מפחית את כמות היין של ארבע הכוסות אלא פוסק מקור מס 10:

מכל מקום ראוי שלא לשתות בין ראשון ושני, אם לא לצורך גדול, כדי שלא ישתכר וימנע מלעשות הסדר וקריאת ההגדה"

שתית 4 כוסות היא חובה, אלא שלא יוסיף עליהן פן ישתכר...

בנדרים (מ"ט) מובא מקרהו של רבי יהודה בן אלעי, שהיה בעקבות שתית ארבע כוסות בפסח, חוגר צדעיו מחמת מיחוש הראש מפסח ועד עצרת ועפ"י זה נפסק בחזון עובדיה, ספרו של הרב יוסף, בהלכות ליל הסדר, קדש, :

" אפילו מי שהיין מזיקו או ששונא יין חייב לדחוק את עצמו ולשתות ארבע כוסות",,,

ההתייחסות ליין במקורותינו אינה רק שלילית, **טעם לשתית יין מוצאים אנו בגמרא בפסחים ק"ט. מקור מס 11:**

" רבי יהודה בן בתירא אומר, בזמן שבית המקדש קיים אין שמחה אלא בבשר ... ועכשיו אין שמחה אלא ביין, שנאמר ויין ישמח לבב אנוש".

אם כן הכיצד, הפך היין, למצווה וחובה בשלחן השבת והחג, וביותר בפורים ופסח?

בפורים, מצווים אנו על השתיה, במאמרם הידוע של חז"ל: במגילה ז: מקור מס 9:

"אמר רבא: חייב איניש לבסומי בפוריא, עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי

רבה ורבי זירא עבדו סעודת פורים בהדי הדדי, איבסום, קם רבה שחטיה לרבי זירא. למחר בעי רחמי ואחייה. לשנה אמר ליה: ניתי מר ונעביד סעודת פורים בהדי הדדי! - אמר ליה: לא בכל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא."

מפאת דרשתו של רבא, המחייבת שתיית יין עד דלא ידע בפורים, בסעודת הפורים שקיימו רבה ורבי זירא, השתכרו השניים.

מתוך שכרותו קם רבה ושחט את רבי זירא. כשהתעורר מיינו למחרת, וראה את שעשה, התפלל רבה על רבי זירא והחייהו.

בשנה הבאה הזמין שוב רבה את רבי זירא לסעודת פורים....

רבי זירא סרב שהרי לא בכל שעה מתרחש נס...

הצמדת מעשה סעודת פורים של רבה ורבי זירא לפסיקתו החותכת של רבא המחייבת השתכרות בפורים, הביאה לדעות שונות בחז"ל:

הרב אבינר מפריד בין כמה שיטות בנושא השכרות בפורים.

המאירי טוען שבגלל שסיפור רבה ורבי זירא מופיע לאחר דברי רבא נראה שדברי רבא נדחו מההלכה בגלל הסכנות שבשכרות, ערוך השולחן טוען שזו גם שיטתו העקרונית של הרמב"ם.

יש מהראשונים (הראב"ה) שמתבטאים פחות בקיצוניות וסוברים שרבא לא נדחה לחלוטין, אלא ששתייה עד שיכרון מוחלט הינה רק בבחינת הידור ואין חובה לעשות כך, וגם מי ששתה קצת יצא ידי חובה.

שיטה שלישית היא שכל דברי רבא הם בבחינת "עד ולא עד בכלל". זוהי אמירה מגבילה ולא אמירה משחררת, שכן אם תשתה עד למצב "עד דלא ידע" איך תהלל לקב"ה? מגבול זה ומעלה אתה מתבטל ממצות הודיה, בגלל חוסר בדעת ותבונה.

שיטה רביעית של בעל השפת אמת היא שאדם חייב להיות קצת שיכור כל פורים.

כל אלו הינן שיטות מגבילות.

ידועה גם שיטת הרמ"א, שהיא שיטת הרמב"ם, שאדם צריך לישון מרוב שכרות, וכשאדם ישן הוא ממילא לא מבחין בין המן למרדכי. שיטה זאת

הרי ככל שאדם שותה יותר , כך השפעתו של היין על האדם קטנה? ואם המידה משתנה מאדם לאדם , מה משמעות בדווקא 4 כוסות?

ובכן , את ההנהגה הנכונה לומדים אנו דווקא מנח!

מסביר הרב ליכטנשטיין מקור מס 14 :

מהו א"כ היסוד מאחורי חטאו של נח, ההופך את הקערה על פיה ומשנה את יחסנו אליו?
נראה שנה לא הבין את המסר של הגמרא בסוטה ב. ובברכות סג. "למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה" שואלת הגמרא, ומסבירה: "לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין". רש"י על התורה (במדבר ו', ב) מסביר את הקשר: "... יזיר עצמו מן היין שהוא מביא לידי ניאוף". כלומר, ליין ישנה תכונה העלולה לגרום לניאוף, והאדם הרואה סוטה בקלקולה צריך להזדעזע ולהזיר עצמו מן היין על מנת להרחיק עצמו מתכונה רעה זו.

העולם שראה נח, עולם שהשחית את דרכו, עולם שנישטטשו בו כל הגבולות ונשברו בו כל המסגרות, עולם יצרי, שגזר דינו נחתם על הגזל יותר מאשר כל עברה אחרת, מדגים את אבדן המשמעת ואת הרצון הבלתי ניתן לריסון לכיבוש הזולת ולגזלתו. אולם נח, שראה עולם שלם נמחק ונחרב לנגד עיניו, לא למד את הלקח. "יוחל נח" - שעשה עצמו חולין. כמה מסכן הוא נח המוטל ערום ושיכור בתוך האוהל, חסר המודעות והשליטה העצמית. נח לא למד את הלקח.

מסופר על הרב צבי יהודה הכהן קוק, שנשאל פעם על ידי אשתו, כיצד יש לנהוג בהלכות צניעות. השאלה נדונה האם יש צורך לכסות את היד עד כפות הידיים או מספיק עד המרפק.

ענה הרב צבי יהודה, הדין, שצריך לכסות עד המרפק, אך מכיוון שהדור פרוץ, כסי עד כפות הידיים.

בדומה מלמד אותנו הרב ליכטנשטיין, דווקא המראות הנוראים שראה נח, הם שהיו צריכים לגרום לו לגדור את עצמו.

כפי שלומדים אנו מדברי הרמב"ן ויקרא - קדושים תהיו :

על כך עונה הרמב"ן מקור מס 13 :
(ויקרא קדושים, ט"ו)

"קדושים תהיו" - הוו פרושים מן העריות ומן העבירה שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה לשון רש"י אבל בתורת כהנים ראיתי סתם פרושים

הרמב"ם בתשובותיו מרחיב ומגדיר את המשקה : " היין חשוב מכל מני משקין ומכל פירות" ויותר מוסיף הרס"ג בספרו הנבחר באמונות והדעות (מאמר עשירי ה') :

"ואמרו והיין נחמד למראה, נעים בריחו, ערה בטעמו, עושה את הדואג שמח, והכילי שוע, והפחדן אמיץ. וכבר כללם הכתוב לשבח באומרו ויין ישמח לבב אנוש, להצהיל פנים משמן ולבב אנוש יסעד"

אמנם פתחנו בגנות והגענו לשבח, אך מהי ההנהגה הנכונה לאדם בנושא היין?
התשובה הטריטוריאלי, אומרת כי יש לנהוג ביין כמו בכל דבר, דהיינו לשתות ממנו במידה.

שיטתו של הרמב"ם - שביל הזהב ההליכה בדרך האמצע מציעה לנו לפעול תמיד באופן ממוצע.
בפרק ד' משמונה פרקים לרמב"ם כותב המורה הגדול: מקור מס 12 :

המעשים הטובים - הם המעשים השווים, הממוצעים בין שתי קצוות ששתיהן רע, האחת מהן תוספת, והשני חסרון...ולזה העניין לא היו החסידים מניחים תכונת נפשותיהם תכונה ממוצעת בשווה, אך היו נוטים נטייה קלה לצד היתר או החסר, על דרך הסייג. רצוני לומר, שהיו נוטים, מן הזהירות מעט לצד העדר הרגשת ההנאה.ומן אומץ-הלב - לצד ההעזה מעט. ומן השועות -לצד היהירות מעט. ומן הענווה - לצד שפלות הרוח מעט. וכן בשאר. ואל העניין הזה רמזו באומרם: "לפנים משורת הדין."

אבל מה שעשו החסידים בקצת הזמנים, וקצת אנשים מהם גם כן, מנטות אחר הקצה האחד :

כצום וקום בלילות; והנחת אכילת הבשר ושתית היין, והרחקת הנשים; ולבוש הצמר והשער; ושכון בהרים והתבודד במדברות -

לא עשו דבר מזה אלא על דרך הרפואה, כמו שזכרנו, וגם בגלל הפסד אנשי המדינה. כשראו שהם נפסדים בהתחברותם אל אנשי המדינה וראו את מעשיהם, עד שחששו לקלקול מידותיהם בחברתם, ברחו מהם למדברות ולמקום שאין בו אדם רע.

גישה זו מעט פשטנית. מהי המידה?

הריקים והפוחזים המטביעים בכוס היין את כל פורקן יצרם. אותו היין היכול להביא להתרוממות רוח יכול גם להביא לטשטוש הגבולות ולניפוץ המסגרות. חציית גבול דק זה יכולה להביא לתוצאה הרת אסון של איבוד השליטה.

תהיו וכן שנו שם והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני כשם שאני קדוש כך אתם תהיו קדושים כשם שאני פרוש כך אתם תהיו פרושים ולפי דעתי אין הפרישות הזו לפרוש מן העריות כדברי הרב אבל הפרישות היא המוזכרת בכל מקום בתלמוד שבעליה נקראים פרושים והענין כי התורה הזהירה בעריות ובמאכלים האסורים והתירה הביאה איש באשתו ואכילת הבשר והיין אי"כ ימצא בעל התאווה מקום להיות שטוף בזמת אשתו או נשיו הרבות ולהיות בסובאי יין בזוללי בשר למו וידבר כרצונו בכל הנבלות שלא הוזכר איסור זה בתורה והנה יהיה נבל ברשות התורה לפיכך בא הכתוב אחרי שפרט האיסורים שאסר אותם לגמרי וצוה בדבר כללי שנהיה פרושים מן המותרות ימעט במשגל כענין שאמרו (ברכות כב) שלא יהיו תלמידי חכמים מצויין אצל נשותיהן כתרנגולין ולא ישמש אלא כפי הצריך בקיום המצוה ממנו ויקדש עצמו מן היין במיעוטו כמו שקרא הכתוב (במדבר ו ה) הנזיר קדוש ויזכור הרעות הנזכרות ממנו בתורה (בראשית ט כא) בנח ובלוט וכן יפריש עצמו מן הטומאה אע"פ שלא הוזהרנו ממנה בתורה.

מדגיש הרמב"ן את תפקיד האדם. לא בכל דבר הציווי הוא מוחלט. על האדם לקדש את החולין ורק אז ניתן לקרא לו קדוש. אין מטרת הפרישה, פרישה. מטרתה להתרחק מן החטא

וביין התורה אוחזת בשני הקצוות, אין לשתות מעבר למידה, אך גם להתרחק לגמרי אינך יכול. אומרת לנו התורה, קדש את החול, נאמר אצל נח "ויחל נח ויטע כרם" עשה עצמו חולין, ואז פרק כל עול. אנו מקדשים את ועם היין, ומדגישים כי בכך מעלים אנו את העולם,

לסיכום נחזור לדברי הרב ליכטנשטיין :

הן במקרא והן בספרות אנו מבחינים באופי התרבותי והסמלי הכפול של היין. מצד אחד, היין גורם להתרוממות רוח, לשמחה ולאיסוף כוחות נפש עצורים ושחרורם למטרה נשגבה: "אין שמחה אלא בבשר ויין", "ויין ישמח לבב אנוש". היין אינו חיוני כמים, והוא מבטא את התפתחות העולם התרבותי, שבו לגימת היין היא מעשה אצילי. מאידך, מבטא היין את ההפך: את הנמוך והרדוד, את המביא לקלות ראש ולחטא, את האנשים